

Hallituksen esitys Eduskunnalle Tansanian kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Eduskunta hyväksyisi Tansanian kanssa 19 päivänä kesäkuuta 2001 allekirjoitetun sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen ja voimaansaattamislakiehdotuksen.

Sopimuksen tarkoituksena on selkiinnyttää erityisesti sijoituksia koskevia oikeudellisia perusteita maiden välillä sekä edistää ja tiivistää markkinaehtoista taloudellista yhteistyötä maiden välillä. Sopimuksen avulla halutaan varmistaa suotuisat edellytykset toisen sopimuspuolen kansalaisten ja yritysten sijoituksille toisessa sopimusmaassa sekä tunnustetaan tarve suojella niitä.

Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyy lakiehdotus eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Maan nykyinen väestö polveutuu pääasiassa kansoista, jotka saapuivat alueelle suuren bantuekspansion aikana noin kaksituhatta vuotta sitten. Ensimmäisinä eurooppalaisina Tansaniaan saapuivat portugalilaiset, jotka hallitsivat koko Itä-Afrikan rannikkoa ja kontrolloivat Intian valtameren kauppaa 1500-luvulle saakka. Seuraavilla vuosisadoilla portugalilaisten intressit siirtyvät sisämaan suuntaan ja Omanin sulttaanikunta, joka siirsi pääkaupunkinsa Sansibarille vuonna 1840, nousi mahtitekiäjäksi alueella. Eurooppalaisista englantilaiset ja saksalaiset lisäsivät jatkuvasti vaikutusvaltaansa Kaakkois-Afrikassa 1800-luvulla. Vuonna 1885 maasta tuli virallisesti Saksan siirtomaa.

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen Saksa menetti kaikki siirtomaansa ja valta siirtyi briteille Kansainliiton mandaatilla. Vuonna 1946 Tanganjikasta tuli Yhdistyneiden kansakuntien protektoraatti. Maa itsenäistyi vuonna 1961. Vuotta myöhemmin maa julistettiin tasavallaksi. Vuonna 1964 Sansibar ja Tanganjika muodostivat liittovaltion, joka nimettiin Tansaniaksi. Samana vuonna maasta tuli yksipuoluetta.

Tansanian liittovaltiota hallitaan vuoden 1977 perustuslain mukaisesti. Perustuslakia on muutettu useita kertoja 1990-luvulla mm. vuoden 1992 monipuoluejärjestelmän takavalla asetuksella. Liittovaltion ulko- ja turvallisuuspolitiikka ovat yhteisiä. Liittovaltiolla on yhteinen presidentti ja parlamentti, mutta Sansibarilla on lisäksi oma presidentinsä ja edustajainhuoneensa. Tanganjikalla omia elimiä ei ole. Sansibarin erillinen, vuonna 1985 hyväksytty perustuslaki takaa Sansibarille sisäpoliittisia asioita koskevan päätäntävällän, jota presidentti harjoittaa yhdessä ministerineuvoston ja lakiasäättävän, 70-jäsenen edustajainhuoneen kanssa. Tansanian presidenttinä toimii vuonna 1995 valtaan astunut ja vuonna 2000 uudelleen valittu Benjamin Mkapa.

Tansanian erityinen vahvuus on ollut sen sisäisessä yhtenäisyydessä ja vakaudessa. Rauha ja vakaus ovat perinteisesti säilyneet, vaikka naapurimaiden väkivalta ja sisäiset kriisit ovat jossakin määrin heijastuneet myös Tansaniaan. Hallituksen selkeä tavoite

on sisäisen harmonian ylläpitäminen ja edistäminen. Maan isän, Julius Nyereren kuolema lokakuussa 1999 väistämättä heikensi maassa yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Sisäistä turvallisuutta uhkaa tulevaisuudessa rikollisuuden kasvu. Sotivista naapurimaista kulkeutuu aseita rikollisten käsiin. Poliisin riittämättömät voimavarat ja korruptioalttius pahentavat tilannetta. Naapurimaista saapuneet pakolaiset ovat lisänneet turvattomuuden tunnetta.

Presidentti Nyerere otti itsenäistymisen alkuajoina käyttöön eräänlaisen afrikkalaisen sosialismin muodon. Hallitus pystyi 1970-luvun puoliväliin asti parantamaan politiikkansa avulla useimpien tansanialaisten elintasoja ja tarjoamaan heille peruspalveluja. Sen jälkeen maan taloudellinen tilanne kuitenkin huononi nopeasti osittain öljykriisin, kahvin hinnan laskun, korruption ja osittain kalliiden, väärin suunniteltujen hankkeiden ja valtiojohtoisen suunnitelmatalouden virheiden vuoksi. Syvän taloudellisen laman jälkeen maa ryhtyi vuonna 1986 toteuttamaan rakenteellista sopeuttamisohjelmaa Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa osittain ulkopuolisten avunantajien vaatimuksesta.

Tansania on viime vuosien aikana siirtynyt markkinatalouteen. Sen talouspolitiikan keskeisimmät tavoitteet ovat makrotalouden tasapainon saavuttaminen, valtion roolin selkeyttäminen ja yksityisen sektorin toimintamahdollisuuksien parantaminen. Hallitus on uudistanut suhteellisen menestyksellisesti verotustaan ja yksityistänyt rahoitus- ja liikennesektoriaan. Hallituksen toimista huolimatta maan talous on tervehtynyt hitaasti ja liberalisointi on vasta alullaan. Markkinatalouden menestyksellisen toiminnan vaatimat infrastruktuuri ja osaaminen ovat vielä heikkoja.

Talous on riippuvainen maataloudesta; sektorin osuus maan kansantulosta oli 56 % vuonna 1996 ja se työllisti noin 4/5 koko työvoimasta. Maatalouden merkittävyys tekee Tansanian talouden haavoittuvaksi sääolojen vaihteluille ja maailmantalouden muutoksille. Muiden tuotannonalojen kehitys on toistaiseksi ollut hidasta; vuonna 1996

teollisuustuotanto ja kaivostoiminta muodostivat yhdessä 8 %:n suuruisen osuuden kansantulosta. Tansanian luonnonrikkaudet (kulta ja muut mineraalit, luonnonkaasu, metsät, viljava maatalousmaa, monipuolinen luonto) muodostavat kuitenkin lupaavan pohjan talouden kasvulle. Kansantulon kasvu oli vuonna 2000 noin 5 %. Tansanian tärkeimmät vientituotteet ovat kahvi, valmistuotteet, cashew-pähkinät, mineraalit, tee, sisal ja tupakka. Maahan tuodaan koneita, kuljetusajoneuvoja, tekstiilejä, raakaöljyä ja elintarvikkeita. Tärkeimmät kauppakumppanit viennin parissa ovat Saksa, Japani, Intia, Benelux-maat ja Iso-Britannia. Tuontikumppaneita ovat puolestaan Iso-Britannia, Kenia, Japani, Saudi-Arabia ja Kiina.

Tansania on Suomen pitkäaikaisin kehitysyhteistyömaa ja yksi suurimmista avunsaajistamme. Suomen ja Tansanian kahdenväliset kauppa- ja taloussuhteet painottuvatkin kehitysyhteistyön puitteissa tapahtuvaan kaupankäyntiin. Suomeen tuodaan kahvia, käsitöitä ja koriste-esineitä. Vienti Suomesta koostuu pääosin kehitysyhteistyövaroin rahoitetuista laitehankinnoista. Potentiaalia löytyy myös informaatioteknologian, energian, kaivostoiminnan ja turismin alueella. Kehitysyhteistyö tulee jatkossakin säilymään suhteiden keskeisenä elementtinä. Maiden väliset kulttuuri- ja kansalaisjärjestösuhteet ovat pitkäaikaisen kehitysyhteistyön tuloksena tiiviit ja monipuoliset.

Tansania on myös yksi EU:n suurimmista kehitysyhteistyökumppaneista. EU, kun sen kehitysapuun sisällytetään jäsenmaiden bilateraaliset avustukset, on noussut Maailmanpankin kanssa maan suurimmaksi avunantajaksi. EU:n kehitysapu kohdistuu alueelliseen yhteistyöhön infrastruktuurihankkeissa ja Suurten Järvien alueen humanitaariseen avustamiseen.

Kun kehitysyhteistyö tulee ilmeisesti jatkossakin säilymään Suomen ja Tansanian suhteiden kehityksessä keskeisellä sijalla, tulee sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskeva sopimus edesauttamaan kehitysyhteistyövaroin rahoitettujen hankkeiden toteuttamista sekä edistämään taloudellisen yhteistoiminnan painopisteen siirtymistä enemmän markkinaehtoiseen sijoitustoimintaan.

Suomella on ennestään voimassa sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevat

sopimukset seuraavien maiden kanssa: Egypti (SopS 3/1982), Kiina (SopS 4/1986), Sri Lanka (SopS 54/1987), Malesia (SopS 79/1987), Unkari (SopS 20/1989), Venäjä (tehty Neuvostoliiton kanssa, SopS 58/1991, muutospöytäkirja SopS 57/1999), Tshekki (tehty Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa, SopS 73/1991), Viro (SopS 104/1992), Latvia (SopS 5/1993), Romania (SopS 121/1992), Liettua (SopS 119/1992), Uzbekistan (SopS 74/1993), Ukraina (SopS 6/1994), Valko-Venäjä (SopS 89/1994), Turkki (SopS 29/1995), Chile (SopS 23/1996), Vietnam (SopS 27/1996), Argentiina (SopS 21/1996), Korean tasavalta (SopS 25/1996), Thaimaa (SopS 35/1996), Slovakia (tehty Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa, SopS 73/1991), Peru (SopS 33/1996), Arabiemiraattien liitto (SopS 22/1997), Kuwait (SopS 32/1997), Indonesia (SopS 34/1997), Moldova (SopS 42/1997), Kazakstan (SopS 20/1998), Puola (SopS 28/1998), Albania (SopS 16/1999), Oman (SopS 18/1999), Bulgaria (SopS 50/1999), Filippiinit (SopS 52/1999), Libanon (SopS 4/2000), Slovenia (SopS 37/2000), Meksiko (SopS 54/2000) ja Etelä-Afrikan tasavalta (SopS 8/2001).

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Sopimukseen liittyvät määräykset tähtäävät lähinnä yritysten sijoituksiin kohdistuvan mielivaltaisen kohtelun mahdollisuuksien vähentämiseen ja sijoitusympäristön ennakoitavuuden lisäämiseen kohdemaassa. Sopimus pyrkii vähentämään ulkomaisiin sijoituksiin liittyvää poliittista maariskiä ja alentamaan siten yritysten sijoituskyynnystä. Sopimuksella halutaan vaikuttaa myös ulkomaisiin sijoituksiin liittyviä rahoituskustannuksia alentavasti.

Sopimuksessa määritellään sijoittajan ja sijoituksen käsitteet sekä sopimuksen maantieteellinen soveltamisala. Sopimuksella edistetään sijoituksia yleisesti ja suojellaan maahan tehtyjä sijoituksia.

Sopimuksen mukaan kumpikin sopimuspuoli myöntää alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille oikeudenmukaisen ja tasapuolisen kohtelun ja täyden suojelun ja turvan. Tällaisiin sijoituksiin on sovellettava vähintään yhtä edullista kohtelua kuin omien sijoittajien tai kolmansien maiden sijoittajien

sijoituksille, riippuen siitä kumpi kohtelu on sijoittajan kannalta edullisempi.

Sopimuksen tarkoittamia sijoituksia voi kansallistaa, pakkolunastaa tai muuten ottaa haltuun, mutta ainoastaan ei-syrjivältä pohjalta ja yleisen edun sitä edellyttäessä. Toimenpiteeseen voidaan ryhtyä vain välitöntä, riittävää ja tosiasiallista korvausta vastaan asianmukaisin laillisin menettelyin. Sodasta, aseellisesta selkkauksesta, hätätilasta tai vastaavasta johtuva sijoitusten kärsimä vahinko on hyvittävää tai korvattava vähintään samantasoisesti kuin oman maan tai kolmansien maiden sijoittajien osaksi tuleva hyvitys.

Sopimus mahdollistaa varojen välittömän siirtovapauden vaihdettavissa valuutoissa sekä juoksevien maksujen että pääomien osalta.

Mikäli sijoittajan ja toisen sopimuspuolen välillä syntyy riitaisuuksia, on sopimuksessa määräykset tuomioistuin- ja kansainvälisestä välimiesmenettelystä. Sopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyvät erimielisyydet sopijapuolten välillä ratkaistaan kutakin yksittäistapausta varten perustettavassa kansainvälisessä välimiesoikeudessa.

Esitys sisältää ehdotuksen blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole suoranaisia valtiontaloudellisia vaikutuksia. Esityksellä pyritään edistämään lähinnä suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksia toisessa sopimusmaassa luomalla niiden sijoitustoiminnalle suotuisammat ja turvatummat edellytykset.

4. Asian valmistelu

Viranomaisten ja teollisuuden järjestöjen välisissä Suomen elinkeinoelämän kansainvälistä sijoitustoimintaa käsittelevissä keskusteluissa on katsottu, että Suomen tulisi tehdä sijoituksia edistävä ja suojaava sopimus Tansanian kanssa.

Suomi tekikin vuonna 1999 aloitteen Tansanialle sopimusneuvottelujen aloittamiseksi. Samalla sille toimitettiin Suomen sopimusluonnos. Tansania esitti omat huomionsa sopimusluonnokseen helmikuussa 2000. Sopimusluonnoksen vastapuolen huomioiden katsottiin tarjoavan riittävän perustan varsinaisten neuvottelujen aloittamiselle. Neuvottelut käytiin Dar es Salaamissa 5.—7. joulukuuta 2000 ja sopimus parafoitiin neuvottelujen päätteeksi.

Myös muut EU-maat ovat osoittaneet lisääntyvää kiinnostusta sijoitustoimintaan Tansaniassa. Vastaavanlaisen investointisopimuksen Tansanian kanssa ovat viime aikoina tehneet mm. Ruotsi, Tanska, Hollanti, Iso-Britannia ja Italia.

Ulkoasiainministeriö pyysi sopimuksen hyväksymistä varten lausunnot ministeriön ulkopuolisilta tahoilta valtiovarainministeriöltä, kauppaja teollisuusministeriöltä, työministeriöltä, Suomen Pankilta, Finnvera Oy:ltä, Finnfund Oy:ltä, Keskuskauppakamarilta, Teollisuuden ja Työnantajain keskusli-
toilta, Kemianteollisuus ry:ltä, Metsäteollisuus ry:ltä ja Metalliteollisuuden keskusli-
toilta.

Sopimus allekirjoitettiin Helsingissä 19 päivänä kesäkuuta 2001 ulkomaankauppaministeri Kimmo Sasin toimesta. Tansanian puolelta sopimuksen allekirjoitti maan kauppa- ja teollisuusministeri Iddi Simba.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö

1 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet sijoitus, sijoittaja, tuotto ja sopimuspuolten alueet. Artiklan sanamuodosta ilmenee, että kolmansissa maissa sijaitsevista tytäryhtiöistä tehdyt sijoitukset on rajattu sopimuksen ulkopuolelle.

2 artikla. Kumpikin sopimuspuoli sitoutuu edistämään toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia sekä suojelemaan alueellaan olevia toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia ja myöntämään niille oikeudenmukaisen kohtelun ja täysimääräisen suojan. Sijoituksiin ja niihin liittyvään liiketoimintaan ei saa isäntävaltion taholta kohdistua kohtuuttomia tai syrjiviä toimenpiteitä.

3 artikla. Artikla velvoittaa isäntäsopimuspuolen takaamaan toisen sopimuspuolen sijoituksille vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää omien sijoittajiensa tai jonkin kolmannen valtion sijoittajien sijoituksille. Edullisen kohtelun vaatimus ulotetaan myös toisen sopimuspuolen sijoittajiin, kun on kyse sijoitusten hoidosta, ylläpidosta, käytöstä, hyödyntämisestä tai myynnistä.

Isäntäsopimuspuoli ei saa alueellaan kohdistaa toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin sellaisia syrjiviä suoritusvaateita, joilla puututaan liiketoimintaan antamalla esimerkiksi tuotantopanosten hankintaa, tuotteiden valmistusta, tuotantoa ja jakelua koskevia erityismääräyksiä.

Tansanialle sallitaan kuitenkin rajoitettu omien sijoittajiensa tukeminen pienyritysten suojelemiseksi ilman, että tämän katsottaisiin olevan vastoin sopimuksen edellyttämää syrjimättömän kohtelun vaatimusta.

4 artikla. Artiklassa määritellään poikkeukset pääsääntönä olevasta suosituimmuuskohtelusta. Olemassa olevat tai tulevat vapaakauppa-alueet, alueelliset tulliliitot ja talousyhteisöt erotetaan sopimuksen ulkopuolelle siten, että niistä koituvia etuja ei veloiteta ulottamaan toisen sopimuspuolen sijoittajiin. Samoin sopimuksen ulkopuolelle suljetaan kansainvälisistä verosopimuksista sekä monenvälisistä investointisopimuksista aiheutuvat etuudet.

5 artikla. Omaisuuden kansallistamiselle ja pakkolunastukselle asetetaan tiukempia edellytyksiä kuin kansallisessa lainsäädännössä on tapana. Niihin voi ryhtyä ainoastaan yleisen edun vaatiessa ja syrjimättömyyden pohjalta. Korvauksen on oltava välitön, riittävä ja tosiasiallinen ja sen on vastattava pakkolunastetun sijoituksen kohtuullista markkina-arvoa. Korvaukseen sisältyy kaupallisen markkinakoron mukainen korko korvauksen maksupäivään saakka. Myös kotimaisissa yrityksissä olevat ulkomaiset vähemmistöosakkuudet turvataan pakkolunastustilanteessa samoin perustein. Sijoittajalla, jonka sijoituksia pakkolunastetaan, on myös oikeus saada lunastuspäätös nopeasti riitautettua isäntävaltion tuomioistuimessa tai muussa toimivaltaisessa viranomaisessa.

6 artikla. Artiklassa on määräykset siltä varalta, että sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille tapahtuu menetyksiä sodan, kapinan, kansallisen hätätilan, mellakan tai muun vastaavan häiriötilan johdosta. Mikäli isäntävaltiona oleva sopimuspuoli suorittaa asian johdosta sijoittajille korvauksia, on toisen sopimuspuolen sijoittajia kohdeltava vähintään yhtä edullisesti kuin isäntävaltion omia tai kolmannen valtion sijoittajia.

Isäntävaltio on kuitenkin tietyin lisäedellytyksin välittömästi vastuussa siitä toisen sopimuspuolen sijoittajille koituneesta vahingosta, joita sen asevoimat tai viranomaiset ovat aiheuttaneet takavarikoimalla tai tuhoamalla tarpeettomasti näiden omaisuutta. Korvauksen on oltava välitön, riittävä ja tosiasiallinen.

7 artikla. Sopimuksessa taataan vapaa siirto-oikeus pääomille, tuotoille, koroille, maksuille, korvauksille ja ulkomaisten työntekijöiden ansiotuloille. Siirtojen tulee tapahtua viipymättä vaihdettavassa valuutassa voimassa olevaan markkinaehtoiseen vaihtokurssiin. Artiklassa säädetään myös käyvän kurssin määrittelystä poikkeustapauksissa.

Siirtojen viivästyessä sopijapuolesta riippuvista tekijöistä, on siirrettäville varoille suoritettava myös asianmukainen korko viivästysajalta.

Sopijapuoli voi tiettyjen edellytysten täytyessä vaatia, että sijoittaja on suorittanut

verovelvoitteensa ennen kuin sijoitukseen liittyviä varoja voidaan siirtää maasta.

8 artikla. Jos sopimusvaltio taikka sen edustajaksi määrätty taho on myöntänyt takauksen tai muun vastaavan sitoumuksen toisen sopimusvaltion alueella olevalle sijoitukselle ja tullut tällä perusteella korvausvelvolliseksi, siirtyvät kyseistä sijoitusta koskevat oikeudet ensin mainitulle maksuvelvolliseksi joutuneelle sopimusvaltiolle. Näitä oikeuksia se sijaantulijan asemassa toteuttaa itse tai osoittamansa edustajan välityksellä samassa laajuudessa kuin alkuperäinen sijoittaja.

9 artikla. Artiklassa määritellään menettelytavat sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan välisten riitujen ratkaisussa. Artiklan alussa todetaan, että riidat tulisi ratkaista sovinnollisesti riidan osapuolten kesken. Jos riitaa ei ole ratkaistu sovinnollisesti kuuden kuukauden kuluessa, voi sijoittaja viedä riidan isäntävaltion toimivaltaiseen tuomioistuimeen tai kansainväliseen välimiesmenettelyyn. Valinta on lopullinen kuitenkin sillä poikkeuksella, että keskeneräinen riita-asia voidaan siirtää kansallisesta tuomioistuimesta välimiesmenettelyyn.

Välimiesmenettelyyn turvautuessaan sijoittajalla on kolme toisensa osittain poissulkevaa vaihtoehtoa: a) sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainvälinen ratkaisukeskus (ICSID), b) Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean (UNCITRAL) sääntöihin perustuva tilapäinen välimiesoikeus, mikäli c) mistään muusta ad hoc -välimiesmenettelystä ei ole päästy yhteisymmärrykseen.

Sopimuspuolet sitoutuvat olemaan vetoamatta missään vaiheessa välitysmenettelyä sijoittajaa vastaan siihen, että tämä on saanut hyvityksen kärsimästään vahingosta vakuutuksen kautta. Artikla on luonteeltaan prosessioikeudellinen ja turvaa sijoittajan asemaa riitaisuuksissa sopimuspuolen kanssa.

Sopimusvaltiot tunnustavat annettujen tuomioiden lopullisuuden ja sitovuuden sekä täytäntöönpantavuuden alueellaan.

10 artikla. Artikla koskee sopimuspuolten eli hallitusten välisiä sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta aiheutuvia riitoja, jotka artiklan 1 kappaleen mukaan tulee mahdollisuuksien mukaan ratkaista diplomaattiteitse. Mikäli riitaa ei ole saatu

ratkaistuksi kuuden kuukauden kuluessa, voi kumpikin sopimusvaltio artiklan 2 kappaleen mukaan saattaa riidan tilapäisen välimiesoikeuden käsiteltäväksi.

Välimiesoikeuden perustamista, kokoonpanoa ja menettelytapoja koskevat määräykset on kirjattu artiklan 3—5 kappaleeseen.

11 artikla. Edelleen artiklan mukaan sopimuspuolet sitoutuvat myöntämään lainsäädäntönsä asettamissa puitteissa sijoituksiin liittyvät luvat mukaan luettuna avainhenkilöstön oleskelu- ja työluvut kansallisuudesta riippumatta.

12 artikla. Sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille turvataan sopimukseen verrattuna paremmat oikeudet silloin, kun ne ovat kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden velvoitteiden mukaan niihin oikeutettu.

13 artikla. Artiklan mukaan sopimuksen määräyksiä sovelletaan kaikkiin ennen ja jälkeen sen voimaantuloa tehtyihin sijoituksiin. Sen sijaan soveltamisen ulkopuolelle jäävät kaikki ennen sopimuksen voimaantuloa alkaneet riitaisuudet tai ratkaistut vaateet.

14 artikla. Artiklan mukaan sopimuspuolet neuvottelevat sopimuksen täytäntöönpanoon ja soveltamiseen liittyvistä kysymyksistä jomman kumman sopimuspuolen esityksestä.

15 artikla. Sopimus ei saa estää sopijapuolta ryhtymästä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat välttämättömiä maan perusturvallisuuden suojelemiseksi kansainvälisessä kriisitilanteessa tai yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi. Tämä ei kuitenkaan vapauta sopijapuolta korvausvelvollisuudesta pakkolunastustilanteessa tai tarpeettoman voiman käytön aiheuttamien vahinkojen korvaamisessa.

16 artikla. Sopijapuolten tulee julkaista tai muuten asettaa vapaasti saataville sellaiset lait, asetukset, määräykset ja yleistä sovellutusta edellyttävät kansainväliset sopimukset, joilla saattaa olla vaikutusta toisen sopijapuolen sijoittajien alueellaan tekemiin sijoituksiin.

17 artikla. Artikla sisältää tavanomaiset loppumääräykset sopimuksen voimaantulosta ja sen irtisanomisesta. Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun kumpikin sopimuspuoli on ilmoittanut toisilleen sopimuksen perustuslaillisten

voimaansaattamisedellytysten täytymisestä. Sopimus on aluksi voimassa kymmenen vuotta ja sen jälkeen aina siihen saakka, kunnes se jomman kumman osapuolen toimesta irtisanotaan kahdentoista kuukauden irtisanomisajalla. Irtisanomisen jälkeinen niin sanottu suoja-aika on viisitoista vuotta.

2. Lakiehdotusten perustelut

Laki Tansanian kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Perustuslain 95 §:n 1 momentissa edellytetään, että kansainvälisen velvoitteen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan valtiosisäisesti voimaan erityisellä voimaansaattamislalla.

Esitys sisältää ehdotuksen blankettilaiksi.

1 §. Lakiehdotuksen 1 §:llä voimaansaattetaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

2 §. Tarkempia säännöksiä voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

3 §. Voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella. Laki on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan.

3. Voimaantulo

Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyvä voimaansaattamislakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja säätämisjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien

ja velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp ja PeVL 12/2000 vp).

Sopimuksen 1 artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet. Sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten sopimusmääräysten sisältöön ja soveltamiseen välillisesti vaikuttavat määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan. Sopimuksen 1 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja edellyttävät eduskunnan suostumusta.

Sopimuksen 5 artiklan mukaan sopimuspuoli saa pakkolunastaa toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemiä sijoituksia ainoastaan artiklassa tarkemmin määritellyillä ehdoilla. Artiklassa on lisäksi määräyksiä tällaisen toimenpiteen johdosta maksettavista korvauksista ja niihin liittyvistä koroista. Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu ja omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla. Lisäksi artiklan edellä mainitut määräykset korvausten maksamisesta voivat olla osittain ristiriidassa pakkolunastuslainsäädännön kanssa. Sopimuksen 5 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 6 artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolella on välitön vastuu tietyin edellytyksin vahingosta, joita sen asevoimat tai viranomaiset ovat aiheuttaneet takavarikoimalla tai tuhoamalla toisen sopimuspuolen sijoittajan tekemän sijoituksen tai sijoituksen osan. Valmiuslain 37 §:n 1 momentin (198/2000) mukaan lain nojalla suoritettujen toimenpiteiden johdosta kärsitystä vahingosta suoritetaan täysi korvaus. Pykälän 2 momentin mukaan vahingosta suoritetaan kuitenkin vain kohtuullinen korvaus, jos vahinkoa on vahingon kärsineen varallisuusolot ja muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä vähäisenä tai jos valtionaloudelliset tai kansantaloudelliset syyt sitä vahinkojen suuren määrän vuoksi välttämättä vaativat.

Sopimuksen 6 artiklan määräykset yhdessä 5 artiklan määräysten kanssa voivat olla ristiriidassa valmiuslain korvaussäännösten kanssa tai ainakin voivat valtioneuvoston harkintaa rajoittaen vaikuttaa tapaan, jolla valmiuslain säännöksiä sovelletaan. Määräykset kuuluvat sen vuoksi lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 9 artiklassa määritellään sijoittajan ja sopimuspuolen välisissä riidoissa noudatettavat menettelyt. Sopimuspuolet hyväksyvät omien tuomioistuintensa lisäksi myös välimiesoikeuden toimivallan sijoituksia koskevissa riitaisuuksissa. Välytystuomiot ovat lopullisia ja sitovia. Artiklassa tarkoitetussa välimiesmenettelyssä voi tulla Suomea sitovalla tavalla vahvistetuksi, miten tiettyä lainsäädännön alaan kuuluvaa sopimusmääräystä on tulkittava. Sopimuksen 9 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 10 artiklan mukaan sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat sopimuspuolten väliset riitaisuudet voidaan ratkaista erityisessä välimiesmenettelyssä. Välimiesoikeuden päätös on sitova ja se voi koskea asioita, jotka kuuluvat Suomessa lainsäädännön alaan. Artiklassa tarkoitetussa välimiesmenettelyssä voi tulla Suomea sitovalla tavalla vahvistetuksi, miten tiettyä lainsäädännön alaan kuuluvaa sopimusmääräystä on tulkittava. Tällaisen

oikeudellisesti sitovan tulkinnan voidaan katsoa jossain määrin koskettavan valtion täysivaltaisuutta ja kuuluvan lainsäädännön alaan.

Yleisperustelujen nykytilaa käsittelevässä jaksossa on lueteltu Suomen voimassa olevat sijoitusten suojelua koskevat sopimukset. Kaikkien sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamista koskevat lait on säädetty tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Nyt käsiteltävänä oleva sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta Tansanian kanssa ei poikkea voimassa olevista sopimuksista säätämisyjärjestyksen kannalta merkityksellisissä kohdin. Esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan siten hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Helsingissä 19 päivänä kesäkuuta 2001 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Tansanian yhdistyneen tasavallan hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Tansanian kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Helsingissä 19 päivänä kesäkuuta 2001 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Tansanian yhdistyneen tasavallan hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tasavallan presidentin asetuksella.

3 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 31 päivänä elokuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkomaankauppaministeri *Kimmo Sasi*

(Suomennos)

SOPIMUS

SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN JA TANSANIAN YHDISTYNEEN TASAVALLAN HALLITUKSEN VÄLILLÄ SIJOITUSTEN EDISTÄMISESTÄ JA SUOJAAMISESTA

Suomen tasavallan hallitus ja Tansanian yhdistyneen tasavallan hallitus, jäljempänä ”sopimuspuolet”, jotka

OVAT TIETOISIA tarpeesta suojata sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella olevia sijoituksia ketään syrjimättä;

HALUAVAT lisätä sopimuspuolten välistä taloudellista yhteistyötä sellaisten sijoitusten osalta, joita sopimuspuolen kansalaiset ja yritykset ovat tehneet toisen sopimuspuolen alueella;

TIEDOSTAVAT, että sopimus tällaisille sijoituksille myönnettävästä kohtelusta edistää yksityisen pääoman siirtoja ja sopimuspuolten taloudellista kehitystä;

OVAT SAMAA MIELTÄ siitä, että vakaat puitteet sijoituksille edistävät taloudellisten voimavarojen mahdollisimman tehokasta käyttöä ja parantavat elintasoja;

OVAT TIETOISIA siitä, että taloudellisten yhteyksien ja liikeyhteyksien kehittäminen voi edistää kansainvälisesti tunnustettujen työelämään liittyvien oikeuksien kunnioittamista;

OVAT SAMAA MIELTÄ siitä, että nämä tavoitteet voidaan saavuttaa lieventämättä vaatimuksia, jotka liittyvät yleisesti sovellettaviin terveyttä, turvallisuutta ja ympäristöä koskeviin toimenpiteisiin; ja

OVAT PÄÄTTÄNEET tehdä sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen;

OVAT SOPINEET SEURAAVASTA:

1 artikla

Määritelmät

AGREEMENT BETWEEN

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF FINLAND AND THE GOVERNMENT OF THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA ON THE PROMOTION AND PROTECTION OF INVESTMENTS

The Government of the Republic of Finland and the Government of the United Republic of Tanzania, hereinafter referred to as the "Contracting Parties",

RECOGNISING the need to protect investments of the investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party on a non-discriminatory basis;

DESIRING to promote greater economic co-operation between them, with respect to investments by nationals and companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party;

RECOGNISING that agreement on the treatment to be accorded such investments will stimulate the flow of private capital and the economic development of the Contracting Parties;

AGREEING that a stable framework for investment will contribute to maximising the effective utilisation of economic resources and improve living standards;

RECOGNISING that the development of economic and business ties can promote respect for internationally recognised labour rights;

AGREEING that these objectives can be achieved without relaxing health, safety and environmental measures of general application; and

Having resolved to conclude an Agreement concerning the promotion and protection of investments;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

Definitions

Tässä sopimuksessa:

1. "Sijoitus" tarkoittaa kaikenlaista varallisuutta, jonka sopimuspuolen sijoittaja on perustanut tai hankkinut toisen sopimuspuolen alueella tämän sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti, mukaan luettuna erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan:

a) irtain ja kiinteä omaisuus tai omistusoikeudet, kuten kiinnitykset, pantti- ja pidätysoikeudet, vuokra- ja nautintaoikeudet ja muut vastaavat oikeudet;

b) osakkeet, joukkovelkakirjat tai muut osuudet yrityksestä;

c) omistusoikeudet tai vaateet rahaan tai oikeudet suoritteisiin, joilla on taloudellista arvoa;

d) henkiseen omaisuuteen kohdistuvat oikeudet, kuten patentit, tekijänoikeudet, tavaramerkit, teolliset mallioikeudet ja toiminimet sekä tekniset valmistusmenetelmät, tietotaito ja goodwill-arvo; ja

e) lakiin, hallinnolliseen toimenpiteeseen tai toimivaltaisen viranomaisen kanssa tehtyyn sopimukseen perustuvat toimiluvat, mukaan luettuna luvat etsiä, ottaa käyttöön, louhia tai hyödyntää luonnonvaroja.

2. Sellaiset sijoitukset, joita sopimuspuolen oikeushenkilö on tehnyt tämän sopimuspuolen alueella, mutta jotka ovat tosiasiallisesti toisen sopimuspuolen sijoittajien omistuksessa tai valvonnassa, katsotaan myös viimeksi mainitun sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiksi, jos ne on tehty ensin mainitun sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti.

3. Mikään varallisuuden sijoitus- tai jälleensijoitusmuodon muutos ei vaikuta varallisuuden luonteeseen sijoituksena.

4. "Tuotto" tarkoittaa sijoituksesta saatuja tuloja ja siihen sisältyy erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan voitto, osingot, korot, rojalit, omaisuuden luovutusvoitto tai sijoitukseen liittyvät luontoissuoritukset. Uudelleensijoitettua tuottoa kohdellaan samalla tavalla kuin alkuperäistä sijoitusta.

5. "Sijoittaja" tarkoittaa:

a) luonnollista henkilöä, joka on jommankumman sopimuspuolen kansalainen sen lainsäädännön mukaisesti;

b) oikeushenkilöä, esimerkiksi yhtiötä,

For the purpose of this Agreement:

1. The term "investment" means every kind of asset established or acquired by an investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the laws and regulations of the latter Contracting Party including, in particular, though not exclusively:

a) movable and immovable property or any property rights such as mortgages, liens, pledges, leases, usufruct and similar rights;

b) shares, stocks, debentures or other form of participation in a company;

c) titles or claims to money or rights to performance having an economic value;

d) intellectual property rights, such as patents, copyrights, trade marks, industrial designs, business names, as well as technical processes, know-how and goodwill; and

e) concessions conferred by law, by administrative act or under a contract by a competent authority, including concessions to search for, develop, extract or exploit natural resources.

2. Investments made in the territory of one Contracting Party by any legal entity of that same Contracting Party, but actually owned or controlled by investors of the other Contracting Party, shall likewise be considered as investments of investors of the latter Contracting Party if they have been made in accordance with the laws and regulations of the former Contracting Party.

3. Any change in the form in which assets are invested or reinvested does not affect their character as investments.

4. The term "returns" means the amounts yielded by investments and in particular, though not exclusively, shall include profits, dividends, interest, royalties, capital gains or any payments in kind related to an investment. Reinvested returns shall enjoy the same treatment as the original investment.

5. The term "investor" means:

a) any natural person who is a national of either Contracting Party in accordance with its laws; or

b) any legal entity such as company, corporation, firm, partnership, business association, institution or organisation, incorporated or constituted in accordance with the laws and regulations of the

yhtymää, toiminimeä, taloudellista yhdistystä, yleishyödyllistä laitosta tai järjestöä, joka on perustettu tai muodostettu sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti ja jonka toimipaikka on kyseisen sopimuspuolen alueella, joka sijoittaa toisen sopimuspuolen alueella jälkimmäisen sopimuspuolen lainsäädännön ja tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.

6. "Alue" tarkoittaa sopimuspuolen maa-alueetta, sisäisiä aluevesiä ja aluemerta ja niiden yläpuolella olevaa ilmatilaa sekä alumeren ulkopuolisia merivvyöhykkeitä, mukaan luettuna merenpohja ja sen sisusta, joihin nähden tällä sopimuspuolella on täysivaltaiset oikeudet tai lainkäyttövalta voimassaolevan kansallisen lainsäädäntönsä ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti näiden alueiden luonnonvarojen tutkimisen ja hyödyntämisen osalta.

2 artikla

Sijoitusten edistäminen ja suojaaminen

1. Kumpikin sopimuspuoli edistää alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia ja hyväksyy tällaiset sijoitukset lainsäädäntönsä mukaisen toimivallan rajoissa.

2. Kumpikin sopimuspuoli myöntää alueellaan oikeudenmukaisen kohtelun sekä täysimääräisen suojan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille ja niiden tuotolle. Sopimuspuolen myöntämä kohtelu ei saa missään tapauksessa olla epäedullisempi kuin kansainvälisen oikeuden edellyttämä kohtelu.

3. Kumpikaan sopimuspuoli ei alueellaan haittaa kohtuuttomasti tai mielivaltaisesti toimenpitein toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoitusten hankintaa, laajentamista, toimintaa, hoitoa, ylläpitoa, käyttöä, hyödyntämistä ja myyntiä tai muuta luovuttamista.

3 artikla

Sijoitusten kohtelu

1. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille ja näiden sijoituksille vähintään yhtä edullisen

Contracting Party and having its seat within the jurisdiction of that Contracting Party; who invest in the territory of the other Contracting Party in accordance with the laws of the latter Contracting Party and the provisions of this Agreement.

6. The term "territory" means the land territory, internal waters and territorial sea of the Contracting Party and the airspace above them, as well as the maritime zones beyond the territorial sea, including the seabed and subsoil, over which that Contracting Party exercises sovereign rights or jurisdiction in accordance with its national laws in force and international law, for the purpose of exploration and exploitation of the natural resources of such areas.

Article 2

Promotion and Protection of Investments

1. Each Contracting Party shall promote in its territory investments by investors of the other Contracting Party and in exercise of powers conferred by its laws shall admit such investments.

2. Each Contracting Party shall in its territory accord to investments and returns of investments of investors of the other Contracting Party fair and equitable treatment and full protection. In no case shall a Contracting Party accord treatment less favourable than that required by international law.

3. Neither Contracting Party shall in its territory impair by unreasonable or arbitrary measures the acquisition, expansion, operation, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments of investors of the other Contracting Party.

Article 3

Treatment of Investments

1. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments, a treatment no less favourable than the treatment it accords to its own investors and their investments with respect to the acquisition, expansion, operation, management, maintenance, use,

kohtelun kuin se myöntää omille sijoittajilleen ja näiden sijoituksille sijoitusten hankinnan, laajentamisen, toiminnan, hoidon, ylläpidon, käytön, hyödyntämisen ja myynnin tai muun luovuttamisen osalta.

2. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille ja näiden sijoituksille vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää suosituimmuusasemassa olevan maan sijoittajille ja näiden sijoituksille sijoitusten perustamisen, hankinnan, laajentamisen, toiminnan, hoidon, ylläpidon, käytön, hyödyntämisen ja myynnin tai muun luovuttamisen osalta.

3. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille ja näiden sijoituksille tämän artiklan 1 ja 2 kappaleen edellyttämistä kohteluista paremman sen mukaan, kumpi niistä on sijoittajalle tai sijoituksille edullisempi.

4. Kumpikaan sopimuspuoli ei alueellaan kohdista toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin pakottavia toimenpiteitä, jotka koskevat tarvikkeiden hankintaa, tuotantovälineitä, toimintaa, kuljetuksia tai sen tuotteiden markkinointia, tai vastaavia määräyksiä, joilla on kohtuuttomia tai syrjiviä vaikutuksia.

5. Poiketen tähän sopimukseen sisältyvästä sijoitusten syrjivän kohtelun kiellon periaatteesta, Tansanian yhdistynyt tasavalta voi myöntää rajoitetusti sijoituskannustimia omille sijoittajilleen suojellakseen pieniä ja keskikokoisia yrityksiä ja edistääkseen paikallisen teollisuuden luomista, edellyttäen kuitenkin, että tällaiset sijoituskannustimet eivät merkittävästi vaikuta toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin ja toimintaan. Jos ulkomaalaisilla on osuuksia näistä yrityksistä, noudatetaan erityisesti suosituimmuuskohtelun periaatetta. Tansanian yhdistynyt tasavalta poistaa asteittain tällaiset sijoituskannustimet.

4 artikla

Poikkeukset

Tämän sopimuksen määräysten ei katsota

enjoyment and sale or other disposal of investments.

2. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments, a treatment no less favourable than the treatment it accords to investors of the most favoured nation, and to the investments of investors of the most favoured nation, with respect to the establishment, acquisition, expansion, operation, management, maintenance, use, enjoyment, and sale or other disposal of investments.

3. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments the better of the treatments required by paragraph 1 and paragraph 2 of this Article, whichever is the more favourable to the investors or investments.

4. Neither Contracting Party shall in its territory impose mandatory measures on investments by investors of the other Contracting Party, concerning purchase of materials, means of production, operation, transport, marketing of its products or similar orders having unreasonable or discriminatory effects.

5. As an exception to the principle of non-discriminatory treatment of investments in this Agreement, the United Republic of Tanzania may grant limited incentives to its own investors in order to protect small and medium sized businesses and to stimulate the creation of local industries, provided such incentives do not significantly affect the investments and activities of investors of the other Contracting Party. In particular the principle of most favoured nation treatment shall be observed in case of foreign participation in such businesses. The United Republic of Tanzania shall eliminate progressively such incentives.

Article 4

Exceptions

The provisions of this Agreement shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors and investments by investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege by virtue of any existing or future:

a) free trade area, customs union, common

velvoittavan sopimuspuolta ulottamaan toisen sopimuspuolen sijoittajiin ja näiden sijoituksiin kohtelua, etua tai erivapautta, joka perustuu olemassaolevaan tai tulevaan:

- a) vapaakauppa-alueeseen, tulliliittoon, yhteismarkkinoihin, talous- ja rahaliittoon tai muuhun vastaavaan alueelliseen taloudellista yhdentymistä koskevaan sopimukseen, mukaan luettuna alueelliset työmarkkinasopimukset, joiden osapuolena toinen sopimuspuoli on tai joiden osapuoleksi se voi tulla, tai
- b) kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevaan sopimukseen tai muuhun kokonaan tai pääasiassa verotusta koskevaan kansainväliseen sopimukseen, tai
- c) kokonaan tai pääasiassa sijoituksia koskevaan monenväliseen sopimukseen.

5 artikla

Pakkolunastus

1. Sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella olevia sijoituksia ei pakkolunasteta tai kansallisteta eikä niihin kohdisteta muita suoria tai välillisiä toimenpiteitä, joilla on pakkolunastusta tai kansallistamista vastaava vaikutus (jäljempänä ”pakkolunastus”), ellei sitä tehdä yleisen edun vuoksi, ketään syrjimättä, oikeudenmukaista menettelyä noudattaen ja maksamalla siitä välitön, riittävä ja tosiasiallinen korvaus.

2. Tällainen korvaus vastaa pakkolunastetun sijoituksen arvoa, joka sillä oli välittömästi ennen pakkolunastusta tai ennen kuin uhkaava pakkolunastus tuli yleiseen tietoon, sen mukaan kumpi ajankohdista on aikaisempi. Sijoituksen arvo määritetään yleisesti hyväksytyjen arvonnäärityisperiaatteiden mukaisesti, ottaen huomioon muun muassa sijoitettu pääoma, jälleenhankinta-arvo, arvonnousu, nykyinen tuotto, odotettavissa oleva myöhempi tuotto, goodwill-arvo ja muut merkittävät tekijät.

3. Sijoituksen arvo ilmaistaan vapaasti vaihdettavassa valuutassa sen markkinakurssin perusteella, joka kyseisellä valuutalla oli tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitettuna ajankohtana. Korvaukseen sisältyy kyseisen valuutan markkinakoron

market, economic and monetary union or other similar regional economic integration agreement, including regional labour market agreements, to which one of the Contracting Parties is or may become a party, or

b) agreement for the avoidance of double taxation or other international agreement relating wholly or mainly to taxation, or

c) multilateral agreement relating wholly or mainly to investments.

Article 5

Expropriation

1. Investments by investors of a Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall not be expropriated, nationalised or subjected to any other measures, direct or indirect, having effect equivalent to expropriation or nationalisation (hereinafter referred to as "expropriation") except for public interest, on a non-discriminatory basis, under due process of law and against prompt, adequate and effective compensation.

2. Such compensation shall amount to the value of the expropriated investment at the time immediately before the expropriation or before the impending expropriation became public knowledge, whichever is the earlier. The value shall be determined in accordance with generally accepted principles of valuation, taking into account, inter alia, the capital invested, replacement value, appreciation, current returns, the projected flow of future returns, goodwill and other relevant factors.

3. Such value shall be expressed in a freely convertible currency on the basis of the market rate of exchange existing for that currency at the moment referred to in paragraph 2. of this Article. Compensation shall include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency in question from the date of expropriation until the date of actual payment.

4. Where a Contracting Party expropriates the assets of a company which has been incorporated or constituted in accordance with the law in force in its own territory, and in which investors of the other

mukainen korko pakkolunastuspäivästä korvauksen maksupäivään saakka.

4. Jos sopimuspuoli pakkolunastaa sellaisen yrityksen varat, joka on perustettu tai muodostettu tämän sopimuspuolen omalla alueella voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti, ja jonka osakkeita toisen sopimuspuolen sijoittajat omistavat, se varmistaa, että tämän artiklan 1—3 kappaleen määräyksiä sovelletaan tarpeen mukaan korvauksen takaamiseksi näille osakkeita omistaville toisen sopimuspuolen sijoittajille heidän sijoitustensa osalta.

5. Mikäli pakkolunastuksen kohde on sopimuspuolen alueella perustettu yhteisyritys, toisen sopimuspuolen sijoittajalle maksettava korvaus lasketaan sen mukaan, kuinka suuri osuus sijoittajalla on yhteisyrityksestä sen perustamisasiakirjojen mukaisesti.

6. Sijoittajalla, jonka sijoituksia pakkolunastetaan, on oikeus saada tapauksensa viipymättä kyseisen sopimuspuolen oikeusviranomaisten tai muiden toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi, sekä oikeus sijoitustensa arvonmääritykseen tässä artiklassa mainittujen periaatteiden mukaisesti.

6 artikla

Menetysten korvaaminen

1. Sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille, joiden kyseisen sopimuspuolen alueella oleville sijoituksille aiheutuu menetyksiä tällä alueella olevan sodan tai muun aseellisen selkkauksen, kansallisen hätätilan, kansannousun, kapinan tai mellakan vuoksi, edunpalautuksen, hyvityksen, korvauksen tai muun järjestelyn osalta vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää omille sijoittajilleen tai kolmannen maan sijoittajille, sen mukaan kumpi niistä on sijoittajan mukaan hänelle edullisempi.

2. Sen vaikuttamatta tämän artiklan 1 kappaleen soveltamiseen, sopimuspuolen sijoittajalle, joka kyseisessä kappaleessa tarkoitettussa tilanteessa kärsii toisen sopimuspuolen alueella menetyksiä, jotka

Contracting Party own shares, it shall ensure that the provisions of paragraphs 1 to 3 of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation in respect of investments to such investors of the other Contracting Party who are owners of those shares.

5. In case that the object of expropriation is a joint venture constituted in the territory of one of the Contracting Parties, the compensation to be paid to an investor of the other Contracting Party shall be calculated by taking into account the share of the investor in the joint venture in accordance with its basic documents.

6. The investor whose investments are expropriated, shall have the right to prompt review by a judicial or other competent authority of that Contracting Party of its case and of valuation of its investments in accordance with the principles set out in this Article.

Article 6

Compensation for Losses

1. Investors of one Contracting Party whose investments in the territory of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, a state of national emergency, revolt, insurrection or riot in the territory of the latter Contracting Party, shall be accorded by the latter Contracting Party treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement no less favourable than that which the latter Contracting Party accords to its own investors or investors of any third State, whichever, according to the investor, is the more favourable to him.

2. Without prejudice to paragraph (1) of this Article, investors of one Contracting Party who, in any of the situations referred to in that paragraph, suffer losses in the territory of the other Contracting Party resulting from:

a) requisitioning of its investment or a part thereof by the latter's armed forces or authorities, or

b) destruction of its investment or a part thereof by the latter's armed forces or authorities, which was not required by the necessity of situation,

johtuvat:

- a) siitä, että viimeksi mainitun sopimuspuolen asevoimat tai viranomaiset ovat pakko-ottaneet sen sijoituksen tai sijoituksen osan, tai
- b) siitä, että viimeksi mainitun sopimuspuolen asevoimat tai viranomaiset ovat tuhonneet sen sijoituksen tai sijoituksen osan, vaikka tilanne ei olisi edellyttänyt sitä, myönnetään viimeksi mainitun sopimuspuolen toimesta edunpalautus tai korvaus, jonka tulee kummassakin tapauksessa olla välitön, riittävä ja tosiasiallinen, ja korvauksen tulee olla täysin realisoitavissa, se tulee maksaa viipymättä, ja siihen tulee sisältyä maksuvaluutan markkinakoron mukainen korko pakko-oton tai tuhoamisen ajankohdasta korvauksen maksupäivään saakka.

3. Sijoittajilla, joiden sijoituksille aiheutuu menetyksiä tämän artiklan mukaisesti, on oikeus saada tapauksensa viipymättä kyseisen sopimuspuolen oikeusviranomaisten tai muiden toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi, sekä oikeus sijoitustensa arvonmääritykseen tässä artiklassa mainittujen periaatteiden mukaisesti.

7 artikla

Siirrot

1. Kumpikin sopimuspuoli takaa toisen sopimuspuolen sijoittajille oikeuden siirtää vapaasti näiden sijoituksia alueelleen ja alueeltaan. Sijoituksiin liittyviin siirtomaksuihin sisältyvät erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan:
 - a) peruspääoma sekä sijoituksen ylläpitämiseen, kehittämiseen tai kasvattamiseen tarkoitettut lisäsummat;
 - b) tuotto;
 - c) kokonaan tai osittain tapahtuvasta sijoituksen myynnistä tai luovuttamisesta saadut tulot, mukaan luettuna osakkeiden myynnistä saadut tulot;
 - d) sijoituksen toiminnasta aiheutuvien kulujen maksamiseen vaaditut rahasummat, kuten lainojen takaisinmaksut, rojalitit, hallinnointikorvaukset, lisenssimaksut tai muut vastaavat kulut;

shall be accorded by the latter Contracting Party restitution or compensation which in either case shall be prompt, adequate and effective and with respect to any resulting compensation, shall be fully realisable, shall be paid without delay, and shall include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency of payment from the date of requisitioning or destruction until the date of actual payment.

3. Investors whose investments suffer losses in accordance with this Article, shall have the right to prompt review of its case and of valuation of its investments in accordance with the principles set out in this Article, by a judicial or other competent authority of that Contracting Party.

Article 7

Transfer

1. Each Contracting Party shall ensure to investors of the other Contracting Party the free transfer, into and out of its territory, of their investments. Transfer payments related to investments shall include in particular, though not exclusively:

- a) principal and additional amounts to maintain, develop or increase the investment,
- b) returns,
- c) proceeds obtained from the total or partial sale or disposal of an investment, including the sale of shares,
- d) amounts required for the payment of expenses which arise from the operation of the investment, such as loans repayments, payment of royalties, management fees, licence fees or other similar expenses,
- e) compensation payable pursuant to Articles 5 and 6,
- f) payments arising out of the settlement of a dispute,
- g) earnings and other remuneration of personnel engaged from abroad working in connection with an investment.

2. Each Contracting Party shall further ensure that the transfers referred to in paragraph 1 of this Article shall be made without any restriction or delay in a freely convertible currency and at the prevailing

e) tämän sopimuksen 5 ja 6 artiklan mukaisesti maksettavat korvaukset;
f) riitojen ratkaisusta johtuvat maksut;

g) ulkomailta palkatun ja sijoituksen yhteydessä työskentelevän henkilökunnan ansiotulot ja muut palkkiot.

2. Kumpikin sopimuspuoli varmistaa myös, että tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetut siirrot tehdään rajoituksetta ja viipymättä vapaasti vaihdettavassa valuutassa ja siirtopäivänä vallitsevan sovellettavan markkinakurssin mukaisesti, ja että ne ovat välittömästi siirrettävissä.

3. Jos valuuttamarkkinoita ei ole käytettävissä, sovellettava vaihtokurssi vastaa viimeisintä vaihtokurssia, jota on käytetty valuuttojen muuttamiseksi erityisnosto-oikeuksiksi.

4. Mikäli isäntäsopimuspuoli aiheuttaa siirron viivästymisen, siirtoihin sisältyy kyseisen valuutan markkinakoron mukainen korko siitä päivästä alkaen, jona siirtoa on pyydetty, siirtopäivään saakka, ja isäntäsopimuspuoli vastaa koron maksamisesta.

5. Sopimuspuoli voi vaatia, että ennen sijoitukseen liittyvien maksujen siirtämistä sijoittaja täyttää tällaiseen sijoitukseen liittyvät verovelvoitteet, edellyttäen kuitenkin, että velvoitteet ovat oikeudenmukaisia, niihin ei liity syrjintää ja ne on määrätty vilpittömässä mielessä, eikä sopimuspuoli käytä niitä keinona välttää tähän sopimukseen perustuvia sitoumuksiaan tai velvoitteitaan.

8 artikla

Sijaantulo

Jos sopimuspuoli tai sen edustajaksi määrätty taho suorittaa maksun sijoittajan toisen sopimuspuolen alueella olevaan sijoitukseen liittyvän korvausvastuun tai takuu- tai vakuutus sopimuksen perusteella, viimeksi mainittu sopimuspuoli tunnustaa sijoittajan oikeuksien ja vaateiden siirtämisen ensin mainitulle sopimuspuolelle tai sen edustajaksi määrättylle taholle, sekä ensin mainitun sopimuspuolen tai sen edustajaksi määrätyn

market rate of exchange applicable on the date of transfer and shall be immediately transferable.

3. In the absence of a market for foreign exchange, the rate to be used shall be the most recent exchange rate for the conversions of currencies into Special Drawing Rights.

4. In case of a delay in transfer caused by the host Contracting Party, the transfer shall also include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency in question from the date on which the transfer was requested until the date of actual transfer and shall be borne by the host Contracting Party.

5. A Contracting Party may require that, prior to the transfer of payments relating to an investment, tax obligations in relation to such an investment are fulfilled by the investor, provided that such obligations shall be equitable, non-discriminatory and applied in good faith and shall not be used as a means of avoiding the Contracting Party's commitments or obligations under this Agreement.

Article 8

Subrogation

If a Contracting Party or its designated agency makes a payment under an indemnity, guarantee or contract of insurance given in respect of an investment of an investor in the territory of the other Contracting Party, the latter Contracting Party shall recognise the assignment of any right or claim of such investor to the former Contracting Party or its designated agency and the right of the former Contracting Party or its designated agency to exercise by virtue of subrogation any such right and claim to the same extent as its predecessor in title.

Article 9

Disputes Between an Investor and a Contracting Party

1. Any legal dispute arising directly out of an investment between one Contracting Party and an investor of the other Contracting Party should be settled

tahon oikeuden käyttää näitä oikeuksia ja vaateita sijaantulon perusteella samassa määrin kuin niiden edellinen haltija.

9 artikla

Sijoittajan ja sopimuspuolen väliset riidat

1. Sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan väliset oikeudelliset riidat, jotka johtuvat suoraan sijoituksesta, tulisi ratkaista sovinnollisesti riidan osapuolten kesken.

2. Jos riitaa ei ole ratkaistu kolmen (3) kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona riidasta on ilmoitettu kirjallisesti, riita voidaan sijoittajan valinnan mukaisesti saattaa:

a) sen sopimuspuolen toimivaltaiseen tuomioistuimeen, jonka alueella sijoitus on tehty;

b) tai ratkaistavaksi välimiesmenettelyn avulla sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainväliseen ratkaisukeskukseen (ICSID), joka on perustettu 18 päivänä maaliskuuta 1965 Washingtonissa allekirjoitettavaksi avatulla, valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemista koskevalla yleissopimuksella;

c) tai välimiesmenettelyyn sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainvälisen ratkaisukeskuksen ylimääräisten järjestelyjen mukaisesti, jos ainoastaan toinen sopimuspuolista on allekirjoittanut tämän kappaleen b kohdassa tarkoitetun yleissopimuksen;

d) tai tilapäiseen välimiesoikeuteen, joka perustetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean (UNCITRAL) välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti, jolleivät riidan osapuolet toisin sovi.

3. Molemmat sopimuspuolet antavat peruuttamattoman suostumuksensa sille, että kaikki sijoituksiin liittyvät riidat saatetaan edellä mainittuun tuomioistuimeen, välimiesoikeuteen tai vaihtoehtoiseen välimiesmenettelyyn.

4. Sijoittaja, joka on saattanut riidan kansalliseen tuomioistuimeen, voi kuitenkin vielä saattaa sen jonkin tämän artiklan 2 kappaleen b—d kohdassa mainitun

amicably between the two parties concerned.

2. If the dispute has not been settled within three (3) months, from the date at which it was raised in writing, the dispute may, at the choice of the investor, be submitted:

a) to the competent courts of the Contracting Party in whose territory the investment is made;

b) or to arbitration by the International Centre for the Settlement of Investment Disputes (ICSID), established by the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington on 18 March 1965;

c) or to arbitration by the Additional Facility of the Centre for the Settlement of Investment Disputes, if only one of the Contracting Parties is a signatory to the Convention referred to in subparagraph (b) of this paragraph;

d) or an ad hoc arbitration tribunal, which unless otherwise agreed upon by the parties to the dispute, is to be established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).

3. Both Contracting Parties give their irrevocable consent in respect of the fact that all disputes relating to investments are submitted to the above mentioned court, tribunal or alternative arbitration procedures.

4. An investor who has submitted the dispute to a national court may nevertheless have recourse to one of the arbitral tribunals mentioned in paragraphs 2 (b) to (d) of this Article if, before a judgement has been delivered on the subject matter by a national court, the investor declares not to pursue the case any longer through national proceedings and withdraws the case.

5. The award shall be final and binding on the parties to the dispute and shall be enforced in accordance with national law.

Article 10

Disputes Between the Contracting Parties

1. Disputes between the Contracting Parties

välimesoikeuden käsiteltäväksi, jos hän ilmoittaa luopuvansa tapauksen ajamisesta kansallisessa oikeudenkäynnissä ja vetää tapauksen pois ennen kuin kansallinen tuomioistuin on antanut tapauksen asiasisältöä koskevan tuomion.

5. Välimiestuomio on lopullinen ja sitoo riidan osapuolia, ja se pannaan täytäntöön kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

10 artikla

Sopimuspuolten väliset riidat

1. Sopimuspuolten väliset riidat, jotka koskevat tämän sopimuksen tulkintaa ja soveltamista, ratkaistaan mahdollisuuksien mukaan diplomaattiteitse.

2. Jos riitaa ei voida ratkaista tällä tavoin kuuden (6) kuukauden kuluessa siitä päivästä lukien, jona jompikumpi sopimuspuoli on pyytänyt neuvotteluja, se saatetaan jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä välimesoikeuden ratkaistavaksi.

3. Välimesoikeus perustetaan kutakin yksittäistapausta varten seuraavalla tavalla. Kahden (2) kuukauden kuluessa välimesmenettelyä koskevan pyynnön vastaanottamisesta, kumpikin sopimuspuoli nimittää yhden välimesoikeuden jäsenen. Nämä kaksi jäsentä valitsevat kolmannen maan kansalaisen, joka molempien sopimuspuolten hyväksynnästä nimitetään välimesoikeuden puheenjohtajaksi. Puheenjohtaja nimitetään neljän (4) kuukauden kuluessa kahden muun jäsenen nimittämispäivästä.

4. Jos tarvittavia nimityksiä ei ole tehty tämän artiklan 3 kappaleessa mainittujen ajanjaksojen kuluessa, kumpi tahansa sopimuspuoli voi muun sopimuksen puuttuessa pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa tekemään tarvittavat nimitykset. Jos Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtaja on jommankumman sopimuspuolen kansalainen tai on muuten estynyt hoitamaan kyseistä tehtävää, virkaiältään seuraavaksi vanhinta Kansainvälisen tuomioistuimen jäsentä, joka ei ole kummankaan sopimuspuolen kansalainen tai joka ei muutoin ole estynyt hoitamaan kyseistä tehtävää, pyydetään tekemään tarvittavat nimitykset.

concerning the interpretation and application of this Agreement shall, as far as possible, be settled through diplomatic channels.

2. If the dispute cannot thus be settled within six (6) months, following the date on which such negotiations were requested by either Contracting Party, it shall at the request of either Contracting Party be submitted to an Arbitral Tribunal.

3. Such an Arbitral Tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two (2) months of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the Tribunal. Those two members shall then select a national of a third State who on approval by the two Contracting Parties shall be appointed Chairman of the Tribunal. The Chairman shall be appointed within four (4) months from the date of appointment of the other two members.

4. If within the periods specified in paragraph 3 of this Article the necessary appointments have not been made, either Contracting Party may, in the absence of any other agreement, invite the President of the International Court of Justice to make any necessary appointments. If the President is a national of either Contracting Party or is otherwise prevented from discharging the said function, the Member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party or is not otherwise prevented from discharging the said function, shall be invited to make the necessary appointments.

5. The Arbitral Tribunal shall reach its decision by a majority of votes. The decisions of the Tribunal shall be final and binding on both Contracting Parties. Each Contracting Party shall bear the costs of the member appointed by that Contracting Party and of its representation at the arbitral proceedings. Both Contracting Parties shall assume an equal share of the cost of the Chairman, as well as any other costs. The Tribunal may make a different decision regarding the sharing of the costs. In all other respects, the Arbitral Tribunal shall determine its own rules of procedure.

6. Issues subject to dispute referred to in paragraph 1 of this Article shall be decided

5. Välimiesoikeus tekee päätöksensä äänen enemmistöllä. Välimiesoikeuden päätökset ovat lopullisia ja sitovat molempia sopimuspuolia. Kumpikin sopimuspuoli vastaa nimittämänsä jäsenen kustannuksista ja edustuksensa aiheuttamista kustannuksista välimiesmenettelyn aikana. Molemmat sopimuspuolet vastaavat yhtä suurin osuuksin puheenjohtajan kustannuksista sekä muista mahdollisista kustannuksista. Välimiesoikeus voi tehdä erilaisen päätöksen kustannusten jakamisen osalta. Kaikilta muilta osin välimiesoikeus päättää omista menettelysäännöistään.

6. Tämän artiklan 1 kappaleen mukaiset riidat ratkaistaan tämän sopimuksen määräysten ja yleisesti tunnustettujen kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti.

11 artikla

Luvat

1. Kumpikin sopimuspuoli käsittelee lakiansa ja määräystensä mukaisesti nopeasti sijoituksiin liittyvät lupahakemukset ja myöntää nopeasti luvat, joita sen alueella tarvitaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia varten.

2. Ulkomaalaisten maahantuloa ja maassa oleskelua koskevien lakien ja määräysten mukaisesti sopimuspuolen sijoittajan palveluksessa oleville henkilöille ja heidän perheenjäsenilleen myönnetään lupa tulla toisen sopimuspuolen alueelle, oleskella siellä ja poistua sieltä, tämän toisen sopimuspuolen alueella oleviin sijoituksiin liittyvän toiminnan harjoittamista varten.

12 artikla

Sopimuksen soveltaminen

1. Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin sijoituksiin, joita sopimuspuolen sijoittajat ovat tehneet toisen sopimuspuolen alueella, riippumatta siitä, onko ne tehty ennen tämän sopimuksen voimaantuloa tai sen jälkeen, mutta sitä ei sovelleta sellaisiin sijoituksiin koskeviin riitoihin, jotka ovat syntyneet, eikä sellaisiin vaateisiin, jotka on ratkaistu ennen sopimuksen voimaantuloa.

in accordance with the provisions of this Agreement and the generally recognised principles of international law.

Article 11

Permits

1. Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, treat expeditiously the applications relating to investments and grant the necessary permits required in its territory in connection with investments by investors of the other Contracting Party.

2. Subject to the laws and regulations relating to the entry and sojourn of aliens, individuals working for an investor of one Contracting Party, as well as members of their household, shall be permitted to enter into, remain on and leave the territory of the other Contracting Party for the purpose of carrying out activities associated with investments in the territory of the other Contracting Party.

Article 12

Application of the Agreement

1. This Agreement shall apply to all investments made by investors of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, whether made before or after the entry into force of this Agreement, but shall not apply to any dispute concerning an investment which arose or any claim, which was settled before its entry into force.

2. The provisions of this Agreement shall apply irrespective of the existence of diplomatic or consular relations between the Contracting Parties.

Article 13

Application of Other Rules

1. If the provisions of law of either Contracting Party or obligations under international law existing at present or established hereafter between the Contracting Parties in addition to this Agreement contain a regulation, whether general or specific, entitling investments made by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is

2. Tämän sopimuksen määräyksiä sovelletaan riippumatta siitä, onko sopimuspuolten välillä diplomaatti- tai konsulisuhteet.

13 artikla

Muiden määräysten soveltaminen

1. Jos jommankumman sopimuspuolen lainsäädännön määräykset tai tämän sopimuksen lisäksi sopimuspuolten välillä olemassaolevat tai myöhemmin vahvistettavat kansainvälisen oikeuden mukaiset velvoitteet sisältävät joko yleisiä tai erityisiä määräyksiä, joiden mukaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille voidaan myöntää edullisempi kohtelu kuin tämän sopimuksen mukainen kohtelu, sellaiset määräykset ovat ensisijaisia tämän sopimuksen määräyksiin nähden siinä määrin kuin ne ovat sijoittajalle edullisempia.
2. Kumpikin sopimuspuoli noudattaa muita velvoitteita, joita sillä mahdollisesti on toisen sopimuspuolen sijoittajan yksittäisen sijoituksen osalta.

14 artikla

Neuvottelut

Sopimuspuolet neuvottelevat keskenään kumman tahansa sopimuspuolen pyynnöstä, käsitelläkseen tämän sopimuksen täytäntöönpanoa ja tarkastellakseen sellaisia kysymyksiä, joita tästä sopimuksesta voi johtua. Tällaiset neuvottelut käydään sopimuspuolten toimivaltaisten viranomaisten välillä sellaisessa paikassa ja sellaisena ajankohtana, joista on sovittu asianmukaisella tavalla.

15 artikla

Yleiset poikkeukset

1. Minkään tämän sopimuksen määräyksen ei katsota estävän sopimuspuolta ryhtymästä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen sen merkittävien turvallisuuteen liittyvien etujen suojelemiseksi sodan tai aseellisen selkkauksen aikana tai muun kansainvälisen hätätilan aikana.
2. Minkään tämän sopimuksen määräyksen

provided for by this Agreement, such provisions shall, to the extent that they are more favourable to the investor, prevail over this Agreement.

2. Each Contracting Party shall observe any other obligation it may have with regard to a specific investment of an investor of the other Contracting Party.

Article 14

Consultations

The Contracting Parties shall, at the request of either Contracting Party, hold consultations for the purpose of reviewing the implementation of this Agreement and studying any issue that may arise from this Agreement. Such consultations shall be held between the competent authorities of the Contracting Parties in a place and at a time agreed on through appropriate channels.

Article 15

General Exceptions

1. Nothing in this Agreement shall be construed as preventing a Contracting Party from taking any action necessary for the protection of its essential security interests in time of war or armed conflict, or other emergency in international relations.
2. Provided that such measures are not applied in a manner which would constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination by a Contracting Party, or a disguised investment restriction, nothing in this Agreement shall be construed as preventing the Contracting Parties from taking any measure necessary for the maintenance of public order.
3. The provisions of this Article shall not apply to Article 5, Article 6 or paragraph 1 (e) of Article 7 of this Agreement.

Article 16

Transparency

1. Each Contracting Party shall promptly publish, or otherwise make publicly available, its laws, regulations, procedures

ei katsota estävän sopimuspuolia ryhtymästä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi, edellyttäen kuitenkin, että tällaisia toimenpiteitä ei toteuteta tavalla, joka olisi sopimuspuolen harjoittamaa mieltävaltaista tai perusteetonta syrjintää.

3. Tämän artiklan määräykset eivät koske tämän sopimuksen 5 ja 6 artiklaa eikä 7 artiklan 1 kappaletta e kohtaa.

16 artikla

Avoimuus

1. Kumpikin sopimuspuoli julkaisee viipymättä tai pitää muuten julkisesti saatavilla yleisesti sovellettavat lakinsa, määräyksensä, menettelytapansa ja hallinnolliset päätöksensä ja tuomioistuintensa päätökset sekä kansainväliset sopimukset, jotka voivat vaikuttaa toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin, jotka ovat ensin mainitun sopimuspuolen alueella.

2. Mikään tämän sopimuksen määräys ei aseta sopimuspuolelle velvollisuutta luovuttaa luottamuksellisia tai omistamiseen liittyviä tietoja tai antaa pääsyä sellaisiin tietoihin, mukaan luettuna yksittäisiä sijoittajia tai sijoituksia koskevat tiedot, joiden paljastaminen haittaisi lainvalvontaa tai olisi kyseisen sopimuspuolen asiakirjajulkisuutta koskevan lainsäädännön vastaista tai haittaisi yksittäisten sijoittajien oikeutettuja kaupallisia etuja.

17 artikla

Sopimuksen voimaantulo, voimassaoloaika ja voimassaolon päättyminen

1. Sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen, kun niiden valtiosäännön mukaiset vaatimukset tämän sopimuksen voimaantulolle on täytetty. Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona jälkimmäinen ilmoitus on vastaanotettu.

2. Tämä sopimus on voimassa kymmenen (10) vuoden ajan, ja on sen jälkeen edelleen voimassa, kunnes jompikumpi sopimuspuoli ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle kirjallisesti

and administrative rulings and judicial decisions of general application as well as international agreements which may affect the investments of investors of the other Contracting Party in the territory of the former Contracting Party.

2. Nothing in this Agreement shall require a Contracting Party to furnish or allow access to any confidential or proprietary information, including information concerning particular investors or investments, the disclosure of which would impede law enforcement or be contrary to its laws protecting confidentiality or prejudice legitimate commercial interests of particular investors.

Article 17

Entry Into Force, Duration and Termination

1. The Contracting Parties shall notify each other when their constitutional requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled. The Agreement shall enter into force on the thirtieth day following the date of receipt of the last notification.

2. This Agreement shall remain in force for a period of ten (10) years and shall thereafter remain in force until either Contracting Party notifies the other in writing of its intention to terminate the Agreement in twelve (12) months.

3. In respect of investment made prior to the date of termination of this Agreement the provisions of Articles 1 through 16 shall remain in force for a further period of fifteen (15) years from the date of termination of this Agreement.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned representatives, duly authorised thereto, have signed the present Agreement.

Done in duplicate at Helsinki on June 19, 2001 in the English language.

For the Government of
the Republic of Finland

aikomuksestaan päättää sopimuksen voimassaolo kahdentoista (12) kuukauden kuluttua.

3. Sellaisten sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen tämän sopimuksen voimassaolon päättymispäivää, 1—16 artiklan määräykset ovat edelleen voimassa seuraavan viidentoista (15) vuoden ajan tämän sopimuksen voimassaolon päättymispäivästä lukien.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet edustajat, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty kahtena kappaleena 19 päivänä kesäkuuta 2001 englannin kielellä.

Suomen tasavallan hallituksen puolesta

Tansanian yhdistyneen tasavallan
hallituksen puolesta

For the Government of
the United Republic of Tanzania